

**ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΛΑΜ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ**

**ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΙΣΛΑΜ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ**

Εισαγωγή

Οι πρόσφατες βομβιστικές επιθέσεις μελών του Μετώπου της Μεγάλης Ισλαμικής Ανατολής (IBDA-C), της ισλαμικής οργάνωσης που θεωρείται ότι διατηρεί άριστες σχέσεις με την τρομοκρατική ομάδα Αλ Κάιντα (Al Qaeda) στην Κωνσταντινούπολη, αναζωπύρωσαν το ενδιαφέρον των δυτικών παρατηρητών για την ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας. Ενώ η γεωστρατηγική σημασία της χώρας για τη Δύση έδειξε να μειώνεται αισθητά μετά και την είσοδο και εγκατάσταση των αμερικανικών και βρετανικών στρατευμάτων σε Αφγανιστάν και Ιράκ, η αναζήτηση ενός εναλλακτικού πολιτικού μοντέλου, προσιτού στα κράτη της Μέσης Ανατολής επανέφερε στο προσκήνιο την Τουρκία. Η συνύπαρξη αρχών κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και ισλαμικής θρησκείας στην πολιτική ζωή της Τουρκίας γίνεται δεκτή με αισιοδοξία από το δυτικό κόσμο. Αν και η σχέση της αυτοδύναμης ισλαμικής κυβέρνησης Ερντογάν με το υπερπροστατευτικό σώμα των κεμαλιστών αξιωματικών παραμένει τεταμένη και παρόλου που είναι ευρέως γνωστό ότι η χώρα απέχει πολύ από τα δημοκρατικά πολιτικά πρότυπα των κρατών της Δύσης, είναι αναμφίβολα πολλοί εκείνοι που θεωρούν την ύπαρξη του τουρκικού πολιτικού μοντέλου αναγκαίο κακό σε σύγκριση με τα αντίστοιχα πρότυπα που προσφέρουν στον ισλαμικό κόσμο κράτη όπως το Ιράν, η Αλγερία, η Λιβύη και το Σουδάν.

Πράγματι, το Ισλάμ στην Τουρκία εμφανίζεται περισσότερο ετερογενές από ό,τι στα άλλα ισλαμικά κράτη και ταυτόχρονα πολύ πιο κοντά στις επιδιώξεις και τους στόχους της άρχουσας τάξης. Το ισλαμικό στοιχείο, που εξαρτάται άμεσα από την κρατική μηχανή, παρουσιάζεται μετριοπαθές στην πολιτική του ιδεολογία, ενώ η ομάδα των Σιιτών μουσουλμάνων Αλεβήδων (Alevi) μοιάζει να υποστηρίζει τα αριστερά, κεμαλικά κόμματα και πολιτικές παρατάξεις. Όσο για το πλήθος των ομάδων και κοινοτήτων που δρουν εκτός του κρατικού ελέγχου και για τις πολυπληθείς μεγάλες αδελφότητες, παρουσιάζουν τόσο μεγάλη διαφοροποίηση στη σύνθεση, την οργάνωση και τον προσδιορισμό των σκοπών τους από πόλη σε πόλη και από χωριό σε χωριό, ώστε δεν επιτρέπουν τη δημιουργία ενός μονολιθικού φονταμενταλιστικού Ισλάμ, όπως αυτό που έχει διαμορφωθεί σαφώς στον αραβικό κόσμο και στο Ιράν. Ειδοποιό διαφορά αποτελεί τόσο ο ιδιαίτερος ρόλος των περιπλανώμενων εροκήρυκων στην ανανέωση και πολιτυποίηση του θρησκευόμενου, σε αντίθεση με αυτόν των υψηλόβαθμων θρησκευτικών παραγόντων και δραστήριων κομματικών ηγετών στον αραβικό κόσμο και στο Ιράν, όσο και η παραδοσιακή τοποθέτηση των θρησκευτικών λειτουργών σε ρόλο συμπληρωματικό εκείνου της στρατο-γραφειοκρατίας.